

Femte roten, tomt 49

Kvarteret Residenset

Första roten 1637–57v

Lilla Torget 2

Första roten 1657h–70

Jacob Höjer

1637:8

Det föreligger inga säkrare bevis än man får genom en strikt läsning av mantalslängdens ordningsföljd på att det var här väster om Lilla Torget och söder om president "Nils Börgessons källare" som tyske presidenten i Göteborg herr Jacob Höjer bodde. Han var född 1579 i Schleswig – Holstein. Hans farfarsfar var överste i dansk tjänst och adlades av konung Fredrik I. Farfadern var marskalk vid furstliga hovet i Gottorp. Fadern var ryttmästare i Gottorps tjänst. Jacob Hoyer fick troligen handelsutbildning av en holländsk köpman *Gilius de Rees*, möjligen i Hamburg. Han var en tid efter 1603 anställd som faktor hos den från Holstein-Gottorp stammande drottning Kristina. År 1618 pantsatte han sitt adliga gods Wulfsbüttel i Eiderstedt till Nylöseborgaren *Jacob Allwijnsson*. Vid de kejsrerligas invasion i Holstein 1628 flyttade han tillsammans med *Herman Schmidt* och dennes mor, som tillhörde släkten Höjer, till Sverige. Han utnämndes till tysk president i Göteborg i dec. 1629. Här i Göteborg avled hans hustru 1633 (begr. 7.5. s å). Efter en tvist med presidenten *Peder Eriksson (Rosensköld)* flyttade Jacob Höjer med sin familj till Stockholm hösten 1637, samma år som mantalslängderna, där han stod i första roten, började.

Herman Schmidt (Herman Schmidt?)

1639: 4 mtl, 1640: 3 mtl, 1642–43: 3, 4 mtl, 1644: 5 mtl

Född i Tönningen i Holstein 1606, där fadern en tid var stadens sekreterare. Modern tillhörde staden Höyer, varför hon troligen var nära släkt med presidenten Jacob Höyer, vilken hon och Herman Schmidt följde till Sverige 1628 efter de kejsrerligas invasion i Holstein. Herman Schmidt blev sekreterare i underrätten den 18.7.1630 och i dec. 1631 magistratens tyske sekreterare (den andre sekreteraren var svensken *Claudius Kloot*) (Almquist I: 90–91). Det förefaller sannolikt att *Herman Schmidt*, som troligen var Jacob Hoyers systerson, övertog gården ehuru inte nödvändigtvis äganderätten till den.

Herman Schmidt efterträdde 1646 *Adolf Wenck* som postmästare. Den 28.8.1642 hade han gift sig med Magdalena Brun, vilken som änka skötte postmästaretjänsten till sin död 1672 (begr. 14.7.) Tjänsten gick i arv först till sonen *Henrik Schmidt* (begr. 31 år gammal 29.8.1675, sedan till dennes änka *Ester Katarina Schenning*. Hon gifte om sig med *Johan Thelin*, som 1680 övertog tjänsten. – Vid sidan om postmästaretjänsten behöll Schmidt sin notariebefattning och befordrades 1.1.1653 till rådman och uppehöll tjänsten till 27.10.1667 (dödsdag?). Han begravdes den 5.12.1667 tillsammans med sin dotterson *Herman Spalding*.

Men redan 1645 hade Herman Schmidt flyttat till dåvarande 28 roten (1671 motsvarande sjätte roten). Se 6.17.

Katarina Schmidz

Katarina Schmitz piga

1647, 1648: 1 mtl

Herman Schmidts mor (?) Katarina Schmidt bodde kvar 1647–48.

Vem som sedan övertog gården är obekant men åren före 1660 bör den ha ägts av amiral Mårten Ankerhielms (död 21.3.1657) arvingar. I längden över 1660 års huseköpspengar skrivs nämligen: ”salige amiral Ankerhielms gård uppbudin för 980 rdr som man ännu inte vet antingen Ober Drakenberg eller Wolmar Fiendt det betal skall och belöper sig 30 d smt.” Tydligt hade *Börge Nilsson Drakenberg* nadrat Wolmar Fiendts köp av gården.

Wolmar Fiendt (Feindt)

Rote 2 1658–61

Här 1663–76, änkan 1677

M1676: 2 tomter

Det var tydligen Wolmar Fiendt som avgick med seger i striden om gården. Han var antagligen född i Reval. Den 26.2.1680 var nämligen denna sak före i rådhusrätten i Göteborg: Uppå avlidne Woldmar Feindts barn anhållande beviljades dem en rekommendation till magistraten i Reval att ”icke något fastbrev måtte givas på deras farbroders Anthonii Feindts och dess föräldrars hus och gård i Reval förrän Wolmar Feindts barn hava fått där uti satisfaktion för 700 rdr in Specie och 609 3/4 rd courant för vilka summor bemälte hus dem hypoticerat är”.

Wolmar Feindt var ofta nämnd som käre eller svarande inför rätten tillsammans med en grupp personer som alla kunna igenkännas som mågar till Göteborgsgenealogernas mest bortglömde svärfar rådmannen *Jürgen Henriksson*.

En *Gunilla Svendsdotter* klagade den 24. 1667 inför kämnärsrätten att hon i rättan tid var stadd i tjänst av Wolmar Feindt och utlovad att i lön för ett halvt år erhålla 2½ rdr och ett par skor. Hon hade också tjänstgjort tre dagar. Men den piga, som Wolmar Feindt tidigare hade haft i sin tjänst, hade nu tillfrisknat, varför Wolmar Feindt ville anta henne i stället och utdriva Gunilla Svendsdotter.

Andra gången gifte sig Wolmar Feindt med jungfru Maria Schmidt den 4.5.1669. Han avled 45-årig 5.10.1676 (”Wassersucht”).

Det framgår inte av kyrkböckerna, vilka som var Wolmar Feindts barn men man får en antydning därom av denna not ur Göteborgs magistratsprotokoll den 4.5.1682: *Jöns Carlsson* och *Joan Andersson* krävde *Christopher Christophersson* på arvet efter avlidne *Jürgen Feindt* som de båda förstnämnda pretenderade på. Christopher Christophersson ansåg sig ha skäl att innehålla arvet, eftersom *Albert Feindt* var skyldig honom pengar. Den nämnde löjtnant Jöns Carlsson sades den 15 maj samma år ha sin hemvist i Marstrand och vara svåger till den avlidne Jürgen Feindt. Denne var tydligen uppkallad efter sin morfar Jürgen Henriksson.

Den 1.9.1682 framlades i magistraten ett brev från Lindesberg (daterat den 9 sept.) vari Richard Geyer eller Geijer begärde uppgift om när hans antecessor i äktenskapet Wolmar Feindt hade avlidit.– Genom hans äktenskap med Wolmar Feindts änka Maria Schmidt övertog han detta *hus vid L:a Torget eller Fisketorget* (Berg II:3–4, 390).

Denne Richard Geijer var född 1645 som son till *Christoffer Geijer d.ä.* och *Dorothea de Besche*. Enligt *Lennart Geijers* släktbiografi (sid. 40) bodde han 1673 i Norns kapell-lag i Hedemora landsförsamling troligen hos sin bror *Gilius*. Till Göteborg kom han sannolikt 1678 som inspektor för det tjärkompani, som tillkom detta år. Den 19.6.1679 erhöll han burskap som handelsman i Göteborg.

Redan 1680 sålde han till presidenten Alexander Cock den fastighet som Wolmar Feindt lämnat efter sig vid nuvarande Lilla Torget 2 (Fisktorget). Försäljningen avspeglar sig på detta sätt i rådhusrättens protokoll för den 1.3.1680: ”Denna dag lagbjöds första gången presidenten Edel och Wäl:ne H:r Alexander Cochs Huus och gård, belägen västan lilla Fisketorget, Sunnan sahl Berge Nilssons (Drakenbergs) Arwingars huus och gård och gård och in till hörnet wed Cronans MagasinsHuus, hwilken han af handelsmanna Richard Geyer för 2 300 dal silvermynt Courant sig tillhandlat hafwer. Pres Coch påfrågades om bemälte Geyer och hans hustru äro fullkomligen uti arfdelning gården tillslagen och således dertill ägare blefne, att the mäktige äre den försällja. Hwarpå Sekreteraren Böker och Rådsmannen Olaus Östring såsom Sterbhuscuratorer berättade, att the hafwa warit af Wolmar Feindts förmyndare mer än för år och dag sedan till Geyers hustru strax efter hennes och Geijers ankomst hit till staden skickade att förnimma om hon ville blifwa vid gården, och däruti sina styvbarn utlösa, thå hon Categorie swarade och förklarade sig med Jaa och sade sig därför skola gifwa 1 000 rdr in specie hwarmed så förmyndarne tillfreds wore och sedermera therpå aldrig talat. Richard ville deponera i rätten så mycket pengar som tillkom hans pupill Jöran Feindt i hans fädernegård.”

Alexander Cock, som var av tysk börd och hade tjänstgjort i Karl Gustaf Wrangels kansli, var sekreterare, när han 1676 av regeringen utlovades första lediga presidentsämbete: När *Gerhard Leijoncrantz* blev burggreve 1677 erhöll *Laurentius Lundenius*, *Erich Gunnarsson* och *Jacob von Ackern* de flesta rösterna i magistraten till den vakanta tjänsten som byggningspresident. Guvernör *Mörner*, som helst såg von Ackern på posten, ifrågasatte om Alexander Cocks kunskaper i svenskt språk och svensk lag var tillräckliga för posten. Men regeringens förhandslöfte till Alexander Cock vägde tungt och i honom fick Göteborg enligt Almquist (I:378) en byggningspresident, som ”icke åtnjöt några sympatier vare sig bland de styrande eller de styrda”. Alexander Cock, som utnämndes till lagman, avgick emellertid som byggningspresident redan den 3.12.1680, alltså kort efter det att han erhållit fasta på gården vid Lilla Torget den 1 mars samma år.

I magistraten framlades den 24.5.1707 (enl EIIa:19) ett klagomål där det berättades att lagmannen Alexander Cock redan för tio år sedan förgäves hade klagat över att hans grannar ”här omkring låta föra den oreenligheet som falla utj deras gårdar, och den läggia inn på mitt huus och Plancke, så att det nu en märkelig skada deraf tagit”. Magistraten lät klagomålet gå vidare till *Belfrage* (4.54–55) som svarade ”att min sahl Fader låtit på denne Publique Platzen ibland läggia giödzell, och densamme med den som grannarne margfaldigt ditkiört till vår gård i Lundby som offtast medan öppet watten warit bortfört, så att Jag derföre icke kan offtage [begripa?] hwarföre den Edle Hög:de Magistraten behagat oss ensam påminna, emedan grannarne deromkring, så den ene som den andre, hafwa både hästar och koor, som före giödzell och oreenligheet på ofwanbe:te platz, uthan att bekymbra sigh, huru den skall blifwa derifrån kiörder.”

Efter Alexander Cocks död 1710 omtalas 1713 hans arvingar som ägare. Kommissarie *Jacob Mesterton* var 1717 hyresgäst hos kapten Jacob Utfall, som bodde i gården 1715–17 och som ännu 1745 säges äga halva gården (1730–45 ägde Hans von Schmerfelt den andra halvan). 1720 bodde enligt tomtöreslängden *Petter Järnstedt* i gården. Den 2.2.1749 erlade handlanden Johan

Schutz huseköpspenning för det hus och gård vid Lilla Torget han köpt av brukspatronen Olof Wenngren. 6.2.1749: Första gången lät handelsman herr *Johan Schutz* uppbjuda ett vid *Lilla Torget uti hörnet vid Magasinsgatan* och näst intill *Ostindiska Kompaniets Magasin på södra sidan* beläget hus och gård bestående dels av sten dels av träbyggnader, vilket hus och gård herr Johan Schutz sig tillhandlat av handelsmannen herr *Olof Wenngren* och dess hustru *Catarina Maas* för en köpesumma 10 000 d smt och en vängåva av 50 dukater specie enligt köpebrev av den 21.12.1748.

Han kvarstår ännu i 1790 års tomtöreslängd.

Ägarelängd:

1696: Lagman Kocks hus.

1710: Lagman Kocks gård

1715: Capitein *Jacob Utfall* och

Commissarie *Jacob Mesterton*

1717: Capitain *Jacob Uthfall* Amiralitetet

Fru *Catharina Charlotta v Gerdes*

ibm kommissarie *Mesterton*

Fru *Maria von Gerdes*

Pigan *Britta Mikaelsson*

Pigan *Margareta Månsdotter*

1720: *Petter Järnstedt*

1730–45: Herr *Hans von Schmerfelt* ½ gård

Herr kapten *Jacob von Utfall* ½ gård

1649–1790: Handelsman H. Johan Schutz

(1790 kallad Herr Fabrikeuren Johan Schutz)